

TÜRKİYE' DE BİTKİSEL ÜRETİMİ GELİŞTİRME PROJESİ

Bir tarım ülkesi olan Türkiye' de , nüfusun % 40'ı kırsal kesimde yaşamakta olup; bunun % 75'i tarımla uğraşmaktadır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca yürütülmekte olan "Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesi" gerek ürün bazındaki

çeşitliliği ve gerekse kapladığı alan yönünden büyük bir üretici kitlesine hitap eden en kapsamlı projelerden birisidir.

Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesinin genel hedefi; ülke ihtiyaçlarına cevap verecek miktarda ve kalitede ürünün istenilen yer ve zamanda pazara sunulabilmesi, diğer ülkelerle rekabette üstünlüğün sağlanarak dış satımın artırılması, ayrıca bu sektörde hizmet verenlerin sosyo-ekonomik koşullarının iyileştirilerek refah düzeylerinin yükseltilmesi, doğal koşullara bağımlılığın azaltılması yanında doğal kaynakların korunması, üretim faktörlerinin etkin kullanılmasını sağlayarak çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyen tekniklerin kullanılması, dolayısıyla üretimin artırılması ve kalitenin yükseltilmesidir.

Yine bu proje ile, birim alandan alınan verimin artırılması, üretim alanlarının ve girdilerin rasyonel kullanımının sağlanması, mekanizasyonun geliştirilmesi, tarımsal sanayiinin ihtiyacı olan hammaddenin üretilmesi, dolayısıyla pazara hareketlilik kazandırılarak üretici gelirin ve kırsal alandaki istihdamın artırılması amaçlanmaktadır.

HUBUBAT VE BAKLAGİL ÜRETİMİNİ GELİŞTİRME

İnsan beslenmesinde ekmeğin hammaddesini oluşturan, bunun yanında hayvan besiciliği ve endüstride yaygın biçimde kullanılan buğdayın üretimi, tüketimi ve ticareti ülke ekonomisinde büyük önem taşımaktadır. Millet olarak temel beslenme maddelerimizin arasında ilk sırada bulunan ekmeğin hammaddesini oluşturan buğday, hem tarımsal üretimdeki ağırlığı hem de stratejik bir ürün haline gelmesinden dolayı ülkemiz açısından son derece önemlidir. Ekonomik ve stratejik açıdan bu derece önemli olan buğdayın her yıl tahminen 4 milyondan fazla çiftçi tarafından ekimi yapılmaktadır.

Ülkemizde halkımızın beslenmesinde ve protein ihtiyacının karşılanmasında baklagillerin önemli bir yeri vardır. Bileşiminde % 18-31,6 oranında protein bulunan yemeklik baklagiller aynı zamanda vitaminlerce de zengindir. Ülkemizde kişi başına günlük protein tüketimi 85 gr olup bunun % 68'i bitkisel kaynaklıdır. Bitkisel kaynaklı protein de yemeklik baklagillerden temin edilmektedir. Bileşiminde % 25 protein bulunan kuru fasulye ayrıca B vitaminince de zengin olup toprak verimliliğinin artırılması ve korunmasında da önem taşımaktadır.

BUĞDAYDA KALİTELİ ÜRETİMİ ARTIRMA

1. Kalite değişimine neden olan faktörleri baz alarak Türkiye' de iyi kaliteli ekmeklik ve makarnalık buğday üretilecek ekolojileri saptamak,
2. Tespit edilen kalite bölgelerinde yetiştirilecek ürün tiplerini belirlemek (kırmızı-sert, beyaz-yumuşak, makarnalık vb. gibi),
3. Yeni tescil edilen çeşitlerle bu bölgelerde üretimde olan eski çeşitleri karşılaştırmak amacıyla çeşit tavsiye listesi denemelerini oluşturmak ve yürütmek,
4. Yeni çeşitlerin çiftçilere tanıtımının yapılarak en kısa sürede çiftçiye benimsetilmesini sağlamak ve çiftçinin ürünü ile gelirini artırmaktır.

YAğLI TOUMLAR VE SANAYİ BİTKİLERİ ÜRETİMİNİ GELİŞTİRME

Ülkemizde yağlı tohumlu bitkilerin üretimi yetersiz olduğundan bitkisel yağ ihtiyacı ithalat yoluyla önemli miktarda döviz ödenerek karşılanmakta ve yıldan yıla bitkisel yağ ithalatı artış göstermektedir. Bitkisel yağ üretimimiz yıllara göre değişmekle birlikte ortalama 800-850 bin ton civarındadır. Bitkisel yağ ithalatı ise yıllık 700 bin ton civarındadır.

Ülkemizde insan beslenmesinde tüketilen bitkisel yağların % 48'i ayçiçeğinden, %33'ü çiğitten, %18'i ise zeytin ve diğer ürünlerden elde edilmektedir. 2002 yılında 622.000 ton ham yağ ve 616.000 ton yağlı tohum ithalatı için toplam 437 milyon \$ döviz ödemesi yapılmıştır. Proje ile; ayçiçeği, soya fasulyesi, kanola, pamuk, yerfıstığı, susam ve aspir gibi yağlı tohumlu bitkilerin üretimleri artırılarak, bitkisel yağ ithalatımızın azaltılması amaçlanmaktadır.

BAğ-BAHÇE ÜRETİMİNİ GELİŞTİRME

Bağ-bahçe üretimini geliştirmede temel amaç; artan nüfusun dengeli ve yeterli beslenmesinin sağlanması, ihracatta üstünlüklü ürünlerin üretiminin artırılması, mevcut kaynakların rasyonel kullanımı ile üretici gelirlerinde istikrar sağlanmasıdır. Bu çerçevede gıda güvenliği ve güvenilirliğin sağlanması, gıda sanayiinin ihtiyaç duyduğu ham maddenin ülkemiz kaynakları ile karşılanması, doğal kaynakların korunması ve doğal kaynaklara uyumlu alt yapının oluşturulması ile sürdürülebilir bir tarımsal kalkınmanın sağlanması hedeflenmektedir.

DANE ÜRÜNLERİN (MISIR, ÇELTİK, SOYA, BUğDAY, AYÇİÇEğİ GİBİ) KURUTULMASI

Ülkemizde 21.000.000 ton buğday, 2.500.000 tonun üzerinde mısır üretimi ve yaklaşık 1.000.000 ton ayçiçeği üretimi yapılmaktadır. Özellikle bu ürünlerin ikinci ürün olarak yetiştirildiği bölgelerde, hasattan sonra nem oranı yüksek olmakta, kurutulmadan muhafaza edilmesi halinde ise aflatoksin gibi zararlı maddeler oluşmaktadır. Bu da sağlıklı beslenmeyi olumsuz yönde etkilemekte, zarar gören kısımların ayrıştırılması gerekmekte ve böylece önemli oranda

ürün kayıpları oluşmaktadır. Dane ürünlerin kurutulması faaliyeti ile; tüm bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması ve kaliteli ürün elde edilmesi; dolayısıyla sağlıklı beslenmenin sağlanması amaçlanmaktadır.

MISIR ÜRETİMİNİ GELİŞTİRME

Ülkemizde hem insan beslenmesinde, hem de yem sanayiinde kullanılan mısırın; ana ürün olarak uygun alanlarda yetiştirilmesi, veriminin artırılması, çiftçilerin hibrit tohumluk kullanmasının sağlanması ve çiftçiye yetiştirme tekniklerinin benimsetilmesi, yem fabrikalarının tam kapasite ile çalıştırılması ve karma yemde ortaya çıkan açığın kapatılması, hayvancılık sektörünün gelişmesine katkı sağlanması, hayvansal kaynaklı üretimde artış sağlanması, ayrıca mısırın ithal ürünler listesinden çıkarılarak ihraç edilen ürünler listesine dahil edilmesi hedeflenmiştir.

ÇELTİK ÜRETİMİNİ GELİŞTİRME

Ülkemiz çeltik üretimi; pirinç tüketim ihtiyacımızı karşılayamayacak düzeyde olduğundan aradaki üretim açığı ithalat ile kapatılmaya çalışılmaktadır. Son yıllarda ithalat miktarı hızla artarak yurt içi üretim miktarını dahi aşmıştır. Çeltiğin işlenmesi için kurulmuş olan fabrikalar; kapasite yönünden çok yüksek olmalarına rağmen (345.000 Ton/Yıl), oldukça düşük kapasite ile çalışmaktadır. Değişen tüketim alışkanlıkları ile birlikte halkımızın bulgur yerine pirinci tercih etmesi, artan nüfusa bağlı olarak pirince olan talebi yıldan yıla daha da artırmaktadır.

AROMATİK VE TIBBİ BİTKİLER ÜRETİMİNİ GELİŞTİRME

Dünyada 1960'lı yıllarda başlayan ve özellikle gelişmiş ülkelerde hızlanma trendine giren beslenme ve ilaç kullanımında sentetik droplar yerine doğal dropların kullanılması eğilimi, ABD ve AB üyesi ülkelerde hızla yaygınlaşmaktadır. Ülkemiz dünyanın yedi gen merkezinden biridir. Ülkemiz gibi gen kaynaklarınca zengin birçok ülkede yeni bir sektörün hızla gelişmesini sağlamıştır.

Doğadan toplanan bu tür bitkilerinden kültüre alınabilenlerin üretimi ile doğal kaynakların tahribatının önlenerek, marjinal alanlarda tarımsal üretim yapmak zorunda kalan üreticilerimizin bu alanlardan daha fazla yararlanabilecek ve daha yüksek gelir elde edeceklerdir.

ÜRETİM ÇALIŞMALARI

Ülkemizde yetiştirilen bitkilerin gerek verimlerinin, gerekse kalitelerinin yüksek olması için bazı şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu şartlardan biri de iyi bir tozlanma ve döllenenin sağlanmasıdır. Tozlanma ve döllenenin iyi olmadığı durumlarda üründe verim ve kalite düşmektedir. Tabiatla tozlanma ve döllene rüzgar, arılar ve böceklerle olmaktadır. Açık tarım alanlarında bal arısı, örtüaltı tarımında bambus arısı tozlanmayı en iyi yapan böceklerdir. Bal arılarının sera içerisinde tutulmasındaki güçlükler, sera camlarına çarparak ölmeleri, serayı terk etmeleri veya sera dışında daha cazip bir bitki bulduğunda çok gelişmiş haberleşme sistemleri ile diğer arıları da sera dışı bitkilere yönlendirmeleri, uzun tüplü bitkileri ziyaret etmemeleri bunların sera içerisinde polinasyon amacı ile kullanımını önemli ölçüde sınırlamaktadır. Buna karşılık bambus arıları ve özellikle *Bambus terrestris* adı verilen yaban arılarının daha iri ve daha tüylü olması, dillerinin daha uzun olması ve uzun tüplü bitkileri de ziyaret etmesi, daha düşük sıcaklık ve ışık ortamında yaşayabilmesi, sera içerisinde alçaktan uçuşması, seradan ayrılmaması, ayrılrsa bile geri dönmesi bu arıların sera bitkilerinin polinasyonundaki önemini artırmaktadır. Açık tarım alanlarında bal arıları, örtüaltı tarımında ise bambus arıları tozlanmayı en iyi sağlayan böceklerdir.

FAALİYETLER PROGRAMI

A- Hububat ve Baklagil Üretimini Geliştirme 1.152.110 da

1- Buğday Üretimini Geliştirme 765.710 da

2- Arpa Üretimini Geliştirme 335.000 da

3- K.Fasulye Üretimini Geliştirme 15.400 da

4- Nohut Üretimini Geliştirme 20.000 da

5- Mercimek Üretimini Geliştirme 16.000 da

B- Yağlı Tohumlar ve Sanayi Bitkileri Üretimini Geliştirme 22.500 da

1- Soya Üretimini Geliştirme 70.000 da

2- Ayçiçeği Üretimini Geliştirme 55.000 da

3- Pamuk Üretimini Geliştirme 6.714 ton

4- Yer Fıstığı Üretimini Geliştirme 20.000 da

5- Susam Üretimini Geliştirme 57.500 da

<u>6- Kanola Üretimini Geliştirme</u>	<u>10.000 da</u>
<u>7- Aspir Üretimini Geliştirme</u>	<u>10.000 da</u>
<u>C- Bağ-Bahçe Üretimini Geliştirme</u>	<u>16.647 da</u>
<u>1- Yumuşak Çekirdekli Üretimini Geliştirme</u>	<u>3.945 da</u>
<u>2- Sert Çekirdekli Üretimini Geliştirme</u>	<u>3.480 da</u>
<u>3- Sert Kabuklular Üretimini Geliştirme</u>	<u>2.135 da</u>
<u>4- Turunçgiller Üretimini Geliştirme</u>	<u>530 da</u>
<u>5- Üzümsü Meyveler Üretimini Geliştirme</u>	<u>720 da</u>
<u>6- Bağcılığı Geliştirme</u>	<u>1.965 da</u>
<u>7- Zeytin Üretimini Geliştirme</u>	<u>740 da</u>
<u>8- Muz Üretimini Geliştirme</u>	<u>15 da</u>
<u>9- Sebze Üretimini Geliştirme</u>	<u>185 da</u>
<u>10- Bahçe Tesisi-Damızlık Bakımı</u>	<u>1.500 da</u>
<u>11- Zeytin Alanlarının Haritalandırılması</u>	<u>432 da</u>
<u>12-Çoğaltım Materyali (Fide,Anaç,Kalem,Fidan) Üretimi</u>	<u>2.614.500adet</u>
<u>13-Çoğaltım Materyali (Tohum) Üretimi</u>	<u>713 ton</u>
<u>D- Mısır Üretimini Geliştirme</u>	<u>65.200 da</u>
<u>E- Çeltik Üretimini Geliştirme</u>	<u>102.000 da</u>
<u>F- Aromatik ve Tıbbi Bitkiler Üretimini Geliştirme</u>	<u>175 da</u>

PROJENİN UYGULAMA DURUMU

	<u>Faaliyetler Program</u>	<u>Gerçekleşme</u>	<u>%</u>
Hububat Ü. Geliştirme (Dekar)	2.223.960	2.648.400	119
Kuru Fasulye Ü.Geli. (Dekar)	40.030	36.718	92
Yağlı Tohum Ü.Geliştirme (Dekar)	916.076	570.998	62
Tohum Üretimi (Ton)	2.604	1.622	62
Bağ Bahçe Ü.Geliştirme (Dekar)	236.209	268.843	114
Meyve Fidanı Üretimi (Adet)	3.130.300	2.123.065	68
Asma Fidanı Üretimi (Adet)	1.585.000	1.515.000	96
Sebze Fidesi Üretimi (Adet)	210.000	104.006	50
Sebze Tohumu Üretimi (Kg)	900	400	44
Çilek Fidesi Üretimi (Adet)	50.000	13.000	26
Zeytin Alanlarını Harita. (Dekar)	10.000	85	1
Yabani Ağaç Aşılama (Adet)	584.150	423.427	72
Tohum Temizleme (Ton)	720.420	573.171	80
Mısır Ü.Geliştirme (Dekar)	6.020.655	3.824.082	64
Çeltik Ü.Geliştirme (Dekar)	690.030	551.759	80
Aromatik ve Tıbbi Bitkiler Ü.G. (Dekar)	2.611	13.472	516
Aromatik ve Tıbbi Bitki Fid. Üre. (Adet)	30.000	20.000	67

Kaynak: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı